

උතුම් ම පින්කිරිය වත මෙහි වින්ත විමුක්තිය වැඩිම යි

බම්බලපිටියේ සිරි වජිරාරාමාධිපති

තිරිකුණාමලේ ආනන්ද අනු නා හිමි

මෙහි සිහිය දියුණු කරමින් මෙහි කාය කර්ම, වාග් කර්ම, මනෝ කර්ම වර්ධනය කරමින්, අප්‍රමාණ ලෙස සත්ත්වයන් කෙරෙහි එය විහිදුවා මුණි පවත්වා ගන්නා දියුණු මෙන් සිත මෙහි මෙන්නා වේතෝවිමුක්ති

යනුවෙන් අදහස් කෙරේ. මෙන් සිත නිරතුරුව වඩන තැනැත්තාට පංච නිර්වණයන් පහව යෑමෙන් ලැබෙන අර්පණා ධ්‍යාන ස්වරූපය මෙන්නා වේතෝවිමුක්තිය බව අප විසින් තේරුම් ගත යුතුයි

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස
යො ව මෙන්තං භාවයති
අප්පමාණං පතිස්සතො
තනු සංයෝජනා භොන්ති
පස්සතො උපධික්ඛයං
එකම්පි වෙ පාණමදුට්ඨවිත්තො
මෙන්තායති කුසලො තෙන භොති

සබ්බෙව ආශෝ මනසානුකම්පං
පහුතවරියෝ පකරොති පුකද්දන්ති
සිත්වන්ති

ඉහත සදහන් ගාථා රත්නද්වය ඉතිවුත්තක ආලී නම් ත්‍රිපිටක
ග්‍රන්ථයේ මෙතනා වේතෝ විමුත්ති සුත්‍රයෙහි සදහන් වන්නක.

පළමු කොට මේ ගාථා දෙකේ සරල තේරුම පහදා ගනිමු.

“යම් ගිහියෙක වේවා, පව්ද්දෙක වේවා එළඹ සිටි සිහි ඇතිව
මෙහි ධ්‍යානය වඩයි නම්, අප්‍රමාණ වශයෙන් වඩයි නම්,
නිවන දකින්නා වූ ඔහුගේ සියලු සංයෝජන තුනී වී යන්නේය.

“ඉදින් එක ප්‍රාණියකු කෙරෙහි කිලිටි නොවූ සිතින් මෙහි
වඩනවා නම්, එයින් ම ඒ තැනැත්තා කුසල් පිරු කෙනෙක
වෙයි. සියලු ම ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හිතානුකම්පාව ඇති ආර්ය

උතුමා බොහෝ කුසල්
පුරන්නේ ය කියා
අමුතුවෙන් කියන්නේ
කුමට ද? “ යනු මේ
ගාථා දෙකේ අදහසයි.
මේ සුත්‍රයෙන් අපට
අවධාරණය කරන්නේ
දියුණු කළ මෙන් සිතක
කවර තරම් බලගතු
කමක් තිබේද යන්නයි.
මෙතනා වේතෝවිමුත්ති
සුත්‍රයෙහි බුදුරජාණන්

වහන්සේ මෙසේ වදාරන සේක. මහණෙනි, පංචස්කන්ධය සුවසේ පරිහරණය කරගැනීමට උපකාර වන පුණ්‍ය ක්‍රියා වස්තු (ඕපධික පුඤ්ඤකිරියවන්දනා) ඇත්නම් , ඒ සියලු මෙහි වේතෝච්චුක්ඛියේ දුභසයෙන් කොටසක් වත් නො වේ. මෙහි වේතෝච්චුක්ඛිය ඒ පුණ්‍ය ක්‍රියා වස්තු අඛිඛවා බැලෙයි. විරුද්ධ ධර්මයන් තවයි, වෙසෙසින් බැලෙයි. යම් සේ තරුවල යම් ඵලියක් ඇත්නම් ඒ ඵලිය සඳු ඵලියේ දුභසයෙන් පංගුවක් වත් නොවේ. සඳු ඵලිය සියලු තරු ඵලිය අඛිඛවා බැලෙන්නා සේ මෙහි චිත්ත විචුක්ඛිය සියලු පුණ්‍යක්‍රියා වස්තු අඛිඛවා බැලෙන්නේ මැයි. ඉහත දැක්වූ ගාථා දෙකට යාකොට තවත් ගාථා දෙකක් සඳහන් කර ඇත. ඒවායේ අර්ථ මෙසේය.

මිනිසුන් වෙසෙන මේ මහ පොළොව ජය ගත් අධිරාජයෙක් අශ්වමේධ, පුරුෂමේධ, සම්මාපාස, වාජපෙය්‍ය, නිර්ග්ගද යන යාගයන් කරමින් වෙසේ ද, මනුවේන් වැඩු මෙන් සිතින් ලැබෙන ජිනින් දුභසයෙන් පංගුවක් වත් ඵය නොවට්තේනේ ම ය. යමෙක් කිසිවකුට හිංසා නො කෙරේද, අනුන් ලවාත් නො කරවයි ද, කිසිවකු නො පරදවයි ද, අනෙකකුට හානි නො කරවයි ද, සියලු සතුන් කෙරෙහි මෙහිසේ කොටසක් බඳු වේ ද, ඔහුට කිසි කරුණකින් වඩා වෛරයක් නැත. මෙහි සිහිය දියුණු කරමින්, මෙහි කාය කර්ම — වාග් කර්ම — මනෝ කර්ම වර්ධනය කරමින්, අප්‍රමාණ ලෙස සත්ත්වයන් කෙරෙහි ඵය විහිදුවා ලමින් පවත්වා ගන්නා දියුණු මෙන් සිත මෙහි

මෙන්නා වේතෝව්මුක්ති යනුවෙන් අදහස් කෙරේ. මෙත් සිත නිරතුරුව වඩන තැනැත්තාට පංච නිරවණයන් පහව යෑමෙන් ලැබෙන අර්පණා ධ්‍යාන ස්වරූපය මෙන්නා වේතෝව්මුක්තිය බව අප විසින් තේරුම් ගත යුතුයි.

මෙත් සිත දියුණු කර ගැනීමට එයින් වේතෝ ව්මුක්තිය සලසා ගනු පිණිස බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ක්‍රමෝපාය මෙලෙසින් දැක්විය හැකිය. එය නම් : ආසේවිතාය කල්‍යාණ මිතුරු ඇසුරක් සේ නැවත නැවත මෙත් සිත ඇසුරු කිරීමය, භාවිතාය, නැවත නැවත පුරුදු පුහුණු කිරීම ය, බහුලිකතාය, බහුලත්වයෙන්, වැඩි කල් ලබාගෙන ප්‍රගුණ කිරීම ය, යානිකතාය, ගමනට උපකාර වන යානාවක් මෙන්, යාත්‍රාවක් මෙන් පවත්වා ගැනීම ය, වත්ථුකතාය, වාස්තවික භූමියක් ලෙස පවත්වා ගැනීමය, අනුට්ඨිතාය, මෙත් සිතට අනුවම සිතිවිලි පවත්වා ගැනීම ය, පරිචිතාය — දිගින් දිගට ම දක්ෂ ව ප්‍රගුණ කිරීම ය, සුසමාරද්ධාය — එහිලා වීර්යයෙන් පටන් ගැනීම ය. මෙත් සිත මෙලෙස නොකඩ කොට, මැනවින් පවත්වා දියුණු කිරීමෙනි, එය ‘ වේතෝ ව්මුක්ති’ තත්ත්වයට පත් වන්නේ. මෙලෙස මෙත් සිතිය වඩන ලෙසත් එය බුද්ධමවිභාරයක් ශ්‍රේෂ්ඨ විභාරයක් බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කරණිය මෙත්ත සුත්‍රයෙහිදී පැහැදිලි කරන සේක. සුභ පරමාභං භික්ඛවෙ මෙන්නා වේතෝ ව්මුක්තිං වදාමි’ යනුවෙන් මෙන්නා වේතෝව්මුක්තිය යහපත ම පරම කොට ඇත්තේ යැයි උන් වහන්සේ වදාළහ.

මෙහිදී තමාට මෙන්ම අනුනටත් ප්‍රායෝගික ඵලදායීත්වයක් ලබා දෙන අභ්‍යාස මාර්ගයෙකි. සීමාවක් නො සලකා කවර වූ ද ලෝක සම්මත වර්ගවාදී හේදයක් නො සලකා සියලු සත්ත්වයන් ම අරමුණු කරගෙන මෙන් සිත වැඩිය යුතුය. මව තම එකම පුතු දිවි පුදා රැකගන්නා සේ සැම දෙනා කෙරෙහි ආරක්‍ෂාව, නිර්භය භාවය, යහපත, ශාන්තිය අපේක්‍ෂාවෙන්, කිසිවකු හෝ කිසිවක් පිළිබඳව ඇලීමකින් හෝ ගැටීමකින් තොරව සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි මෙන් සිත වැඩිය යුතු බව ධර්මයෙහි මනාවින් ප්‍රකාශිතය.

සත්ත්වයා දැන දැන යම් කර්ම රැස් කරගෙන ඇත්නම් ඒවා පිළිබඳ සංවේදී භාවයකින් තොරව විපාක දුක කෙළවර කළ නොහැකි බව අංගුත්තර නිකායේ කර්මකාය සූත්‍රය අපට පැහැදිලි කරයි. එසේ සංවේදී වන ආර්ය ශ්‍රාවකයා අභිධ්‍යා - ව්‍යාපාද දුරු කර සිහි නුවණ ඇතිව, සිවු මහ දිසාහිම උඩ යට සිරස හැම තන්හි හැම සතුනටම විපුල වූ මහද්ගන වූ අප්‍රමාණ වූ මෙන් සිත පතුරුවා වාසය කරන්නේය. පෙර එසේ නොවැඩීම නිසා ස්වල්පයක් වූ ඔහුගේ සිත දැන් මනාකොට වැඩීම නිසා අප්‍රමාණ වී ඇත. ස්වල්ප ප්‍රමාණ චිත්ත තත්ත්වයක් තුළ කරන ලද කර්ම අප්‍රමාණ ලෙස වැඩු සිත තුළ ඉතිරි නොවේ. නොරැඳෙ. කුඩා කල සිට මේ මෙහි වේතෝ විමුත්තිය වඩන්නේ නම් ශරීරය කුඩා වුවත් අප්‍රමාණ ලෙස වැඩෙන ඔහුගේ සිතින් පවි කමක් නොකෙරෙන බවත් එහෙයින් ම ඔහුට කිසි දුකක් නොලැබෙන බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළහ. මෙහිදී හේතු කොටගෙන පෙර

කරන ලද කර්මයන් විපාක මෙලොව සුළුවෙන් විඳින්නට සිදු වුවත් අලුතින් පාප කර්ම නොකිරීම නිසා මතු දුක් විපාක ඔහුට නොලැබෙන අයුරැත්, මෙයින් පැහැදිලි වේ. පුද්ගල හේදයක් නොසලකා මෙන් සිත වැඩීමෙන් ද එය උපේක්ෂා වේතෝ විමුක්තිය තෙක් දියුණු කිරීමෙන් ද මතු අර්භත්භාවය නොලබන භික්ෂුවට අනාගාමීභාවය හිමි වන බව ඉහත

සදහන් සුත්‍රයෙහි ප්‍රකාශිත ය. **30** වැනි පිටුවට මෙෙත්‍රිය වැඩීමෙහි ඇති ආනිශංස බුදුපියාණන් වහන්සේ විවිධ උපමා මගින් පැහැදිලි කර ඇත. මෙන්තානිසංස සුත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි, සුඛං සුපති, සුඛං පටිබුජ්ඣධිති ආදී විසින් ඉගැන්වුණු ආනිසංස එකොළස ප්‍රකට ය. ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් තියුණු තුඩ ඇති හෙල්ලක් දැක, සිය අත්ලෙන් ඒ මුවහත් තුඩ මොට කරමි, අඹරමි යි සිතා එසේ කළහොත් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය තමාගේ අත්ල සිදුරු කරගෙන තුළාල ලබා දුකට පත්වීම පමණයි. එලෙසින් යම් අමනුෂ්‍යයෙක්, සතුරු බලවේගයක් මෙෙත්‍රී වේතෝවිමුක්තියෙන් ශක්තිමත් වූ කෙනකුගේ සිත විඛේපිත කරන්නට දුකට පත් කරන්නට ගියහොත් එය අසාර්ථක උත්සාහයක් වන බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ. එසේම යම් කෙනකු සිය දහස් ගණනින් සිදු කරන විවිධ දානවලට වඩා එක් සෝවන් උතුමකුට පුදන දානය පිරිසුදු වුදු මහත්ඵල වූ ද දැක්මිණාවක් වන බවත්, සෝවාන් උතුමන් සියයකට වඩා... සකෘදාගාමී කෙනකුට, සකෘදාගාමීන් සියයකට වඩා එක් අනාගාමීයකුට, අනාගාමීන් සියයකට වඩා එක් රහතන් වහන්සේ කෙනකුට,

රහතන් වහන්සේ සියයකට වඩා එක් පසේ බුදු කෙනකුට,
සියයක් පසේ බුදුවරුන්ට වඩා එක් සම්මා සම්බුදුන් වහන්සේ
නමකට, ඊට වඩා බුදුපාමොක් මහ සඟනට දන් දීම, ඊටත්
වඩා සිවු දිගින් වඩනා මහ සඟනට විභාරයක් කරවීම, ඊටත්
වඩා පැහැදුණු සිතින් තෙරුවන සරණ යෑම, ඊටත් වඩා
පැහැදුණු සිතින් පන්සිල් සමාදන් වීම, ඊටත් වඩා යටත්
පිරිසෙයින් දෙනගේ තන පුඩුවෙන් කිරී දොවින් මොහොතක
කාලයක් මෙන් සිත වැඩීම, ඊටත් වඩා අසුරුසෙනක් ගසන
කාලයක් අනිත්‍ය සංඥාව වැඩීම මහත්ඵල වන බව
බුදුරජාණන් වහන්සේ වේලාම සුත්‍රයෙහි දී වදාළහ.
මෙන් සිත, මෙහි වේතෝවිමුක්තිය වැඩීම කොතරම්
මහත්ඵලදායී කරුණක් ද යන්න මෙයින් පැහැදිලි වේ. මිනිස්
මනස නපුරු කරන, කිලිටි කරන අරමුණුවලින් විෂය ලෝකය
පිරී පවත්නා හෙයින්, ඒ පාපී පරිසරය සමහන් කොට උතුම්
සාමය හා සන්තිදියාව ලොවට උදා කළ හැක්කේ මෙහිදීයන්
ම බව අප කවුරුත් තේරුම් ගත යුතුයි. මහ බෝසතාණන්
වහන්සේලා පිරු දාන - ශීල - නෙළුකුමනාදී පාරමිතා ද,
ලෝකාර්ථ වර්ශාවන් ද පුරුණත්වයට, සමෘද්ධියට පත් වූයේ
අනුන්ට හිත - සුව පැතිරවීමේ මෙහි අධ්‍යායය නිසා මය.
මනුෂ්‍ය ලෝකයට පමණක් නොව, මුළු මහත් විශ්වයටම
මෙහිදී අවශ්‍ය වී ඇත්තේ මනුෂ්‍යයාගේ ආරක්ෂාවට හා
යහපැවැත්මට මතු නොව, මුළු මහත් පරිසරයේ හා විශ්වයේ
ම ආරක්ෂාවට හා යහ පැවැත්මට එය අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක්

වන නිසාය. තමාට වඩා අන්‍යයන්ට මෙන් වැඩිම, සුව පැතීම
දෙපක්‍ෂයටම යහපත සලසාගැනීමක් ලෙස බුදු දහමෙහි
අවධාරණය කර ඇත. ලෝවැඩ සඟරාවෙහි ද “ මෙන් බාවන
නම් වැඩි පින්කමෙකි” යි සඳහන් වන්නේ ඉහත සඳහන් ධර්ම
විග්‍රහයට අනුරූපවය. එහෙයින් ගුරුඒගෝමී පඩිතූමා වැඩු
ලෙස හැම සිතිවිල්ලක්ම මෙහිගෙන් පෝෂණය ලබා වඩන්නට
සියලු පින්වත්හු අදිටන් කෙරෙත්වා !

“කයින්හුත් සුවැත්තෝ
කිසිත් උවදුරු නැත්තෝ
වෙත්වා සියලු සත්හුම
සුවපත් වූ සිතැත්තෝ”